

قلمرو خواهی و قلمرو گستری در گام دوم انقلاب

نویسنده: محراب هداوند میرزایی^۱

فصلنامه (علمی-تخصصی) مطهر، سال شانزدهم، شماره ۴۹، تابستان ۱۳۹۸

چکیده

قلمرو سازی گفتمانی نوعی از قلمرو است که کشورهای قدرتمند با استفاده از ابزار های در اختیار به تولید گفتمان و در پی آن به تعیین قلمروهای مشخص برای مردم، گروه، خود یا کشورهای دیگر اقدام می کنند. فرایند قلمرو سازی گفتمانی اغلب به وسیله سیاستمداران و سیاست سازان برای بهره برداری از اهداف سیاسی خود یا حکومت ها برای رسیدن به اهداف منطقه ای یا جهانی مورد استفاده قرار می گیرد.

ایران با داشتن موقعیت مهم ژئواستراتژیکی و ژئوپلیتیکی از یک طرف و از طرفی پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی (ره)، با دارا بودن نیروی انسانی جوان و قوی نه تنها در بین کشورهای اسلامی بلکه در جهان با قدرت نشر و الهام بخشی خود تاثیر گذاری موثری دارد. ما در پی پاسخ به این سوال هستیم که آیا حکومت اسلامی و دولت اسلامی ایران مسئولیت های فراملی و جهانی دارد. یافته های تحقیق نشان می دهد ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی بدون تردید ام القرای جهان اسلام شده است زیرا با تشکیل حکومت اسلامی دارای دو شأن رهبری مردم ایران و امت اسلامی گردید و همه ی مسلمانان وظیفه دارند ولایت و رهبری امام خمینی (ره) را به عنوان رهبر امت واحده ی اسلامی بپذیرند. همچنین قلمرو گستری گفتمانی جمهوری اسلامی هم دلایل فقهی اسلامی دارد و هم راهبردهای آن در این دلایل به خوبی در شاخص هایی نظریه فقهی ام القری قاعده فقهی اهتمام به امور مسلمین قاعده فقهی دفاع از مظلوم و مقابله با ظالم، قاعده فقهی نفی سبیل، قلمرو خواهی گفتمانی در قانون اساسی، و در سند چشم انداز بیست ساله، اعتقاد به حکومت واحد جهانی در نزد رهبران ایران، باعث شده قلمرو خواهی و گفتمانی و قلمرو گستری انقلاب ایران مرزهای منطقه ای را هم پشت سر بگذارد. این پژوهش تحلیلی توصیفی متدولوژی آن کتابخانه ای است و در ادامه با استفاده از نرم افزار GIS نقشه های جغرافیایی مورد نیاز تهیه و استفاده شده است.

واژگان کلیدی: قلمرو سازی گفتمانی، قلمرو گستری، ایران، ام القری، گام دوم انقلاب

۱. عضو هیئت علمی دانشکده شهید مطهری بسیج

قلمروسازی گفتمانی، فرایندی است که بر مبنای آن، افراد، گروه‌ها یا کشورهای مسلط برای کنترل و مدیریت فضای جغرافیایی در راستای نظم سیاسی و ژئوپلیتیکی مطلوب خود، گفتمان‌هایی را تولید می‌کنند که در آن، از اعمال قدرت صرف یا مستقیم برای کنترل فضا فراتر می‌روند (پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۱۳۹۰) به طوری که کسانی که بر آن‌ها اعمال قدرت می‌شود، متوجه چنین فرایندی نمی‌شوند. در حوزه رفتار انسان اجتماعی، قلمرو بخشی از سطح زمین است که گروهی خاص یا موجودیتی سیاسی مدعی مالکیت و حاکمیت بر آن است. بنابراین، قلمروها نشان‌دهنده اعمال قدرت بر فضا هستند که در عالی‌ترین سطح در قالب کشور-ملت‌ها به منحصه ظهور رسیده‌اند.

قلمروسازی گفتمانی نوعی از قلمرو است که کشورهای قدرتمند با استفاده از ابزارهای در اختیار به تولید گفتمان و در پی آن به تعیین قلمروهای مشخص برای مردم، گروه، یا کشورهای دیگر اقدام می‌کنند. فرایند قلمروسازی گفتمانی اغلب به وسیله سیاستمداران و سیاست‌سازان برای بهره‌برداری از اهداف سیاسی خود یا حکومت‌ها برای رسیدن به اهداف منطقه‌ای یا جهانی مورد استفاده قرار می‌گیرد. باید به این نکته توجه داشت زمانی که مسئولیت‌های فراملی وظیفه تلقی شوند و حکومت و دولت جهت رسیدن به اهداف ایدئولوژیکی باید خود را ملزم به انجام آن بدانند نیاز به یک موتور محرکه دارد که عبارت است از حرکت مردمی و احیای ارزش‌ها که ریشه در قدرت نرم آن مکتب و آموزه‌های داشته باشد. امروزه تنها مرزهای سرزمینی، وسعت کشورها، و جمعیت ساکن در آن سرزمین یا معیارهای کمی به تنهایی تعیین‌کننده قدرت کشورها نمی‌باشند ماهیت کشورها و تصویری که از خود در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی بیان و تمام تلاش خود را معطوف به گسترش آن می‌کنند نقش مهمی در قدرت کشورها دارد.

ایران با داشتن موقعیت مهم ژئواستراتژیکی و ژئوپلیتیکی از یک طرف و از طرفی پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی (ره) قدرت نشر و تاثیر گذاری و الهام بخشی خود با دارا بودن نیروی انسانی قوی نه تنها در بین کشورهای اسلامی بلکه در دنیا تاثیر گذار است. بیانیه گام دوم انقلاب تجدید مطلعی است خطاب به ملت ایران به خصوص جوانان که به مثابه منشوری برای دومین مرحله خود سازی جامعه پردازی و تمدن سازی خواهد بود و فصل جدید زندگی جمهوری اسلامی رقم خواهد خورد این گام دوم انقلاب را به ارمان بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و امادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی ارواحنا فدا هست نزدیک خواهد کرد (بسیج اساتید، ۱۳۹۸). رهبر انقلاب با مرور تجربیات چهل ساله انقلاب با ترسیم چشم انداز و نقشه راه آینده

مطلوبی را پیش روی احاد ملت و ایران و جوانان این مرز بوم قرار دادند. با نگاهی به بیانات مقام معظم رهبری در این خصوص متوجه می شویم باید نقاط ضعف و قوت و فرصت ها و تهدیدات بیرونی را شناسایی و برای ان اقدامات عملی انجام داد. در این گام به نقش جوانان و به ویژه جوانان مومن و انقلابی و جهادی نقش مهمی بر دوششان نهاده شده است. سوال تحقیق حاضر این است آیا حکومت اسلامی و دولت اسلامی ایران مسئولیت های فراملی و جهانی دارد است.

مبانی نظری

نظریه پردازان انقلاب بحث صدور و گسترش انقلاب را از مباحث ذاتی انقلاب های دانند زیرا هر انقلابی در هر محدوده جغرافیایی در دنیا اتفاق بیفتد حتی اگر ایدئولوژی جهان شمولی هم نداشته باشد بر اساس نظریه پخش حداقل بر روی کشورهای همجوار خود تاثیر خواهد گذاشت و موجب تحركات انقلابی در آنها خواهد شد کما این که در سالهای اول وقوع انقلاب در ایران بروز ناآرامی هایی در عراق، بحرین و عربستان به وقوع پیوست (اسپوزیتو، ۱۳۷۸). دانشمندان معتقدند قلمرو گستری و گونه های مختلف ابراز آن، باید و یله ای برای نیل به هدفی مشخص مانند ادامه بقا، لمطه سیاسی و بیگانه ستیزی شناخته شود. (مویر، ۱۳۷۹: ۱۷). برای صدور یا گسترش قلمرو و انقلاب دو نظریه مطرح است یکی صدور فیزیکی و خشونت امیز و دیگری گسترش انقلاب بر پایه گفتمان فرهنگی و ارزشهای انقلاب تاکید می کند. منظور از گسترش قلمرو و گفتمان انقلاب تشریح و ترویج اهداف، آرمانها، آموزه ها و... به مردمان مشتاق در جهان است، و قبل از این که ناشی از خواست جمهوری اسلامی ایران باشد به علت تقاضای ملل دیگر برای شناخت و الگو برداری از انقلاب اسلامی می باشد. بنابراین گسترش انقلاب، انقلاب فیزیکی همراه با خشونت در سایر جوامع نبوده و نیست. فرایندی که الهام بخش ملت های مسلمان و مستضعف خواهد بود تا به همان غایتی رهنمون شوند که ملت ایران آن را تجربه کرده است (دهقانی فیروز آبادی، ۱۳۸۹: ۵۹).

روش تحقیق

این پژوهش تحلیلی توصیفی متدولوژی ان کتابخانه ای است و در ادامه با استفاده از نرم افزار GIS نقشه های جغرافیایی مورد نیاز تهیه و استفاده شده است.

قلمرو گستری گفتمانی در گام دوم انقلاب

جمهوری اسلامی ایران برای گسترش قلمرو و گفتمانی خود در جغرافیای جهان اسلام باید تمام فعالیت هایش را که بر گفتمان واحد اسلام گرایی مبتنی بر اندیشه های سیاسی امام خمینی (ره) است، به تولید انگاره ها بپردازد و با سرمایه گذاری عظیم در حوزه اندیشه و تولید فکر، ابتدا از درون و در ادامه به صورت لایه های گسترده، به مناطق دیگر

جغرافیایی نفوذ کند تا قلمروسازی گفتمانی مطلوب خود را از مردم محور به حکومت محور به قدرت برساند. هنر دست یافتن به این سطح و تسلط بر ذهن ها و قلب های مردم تنها از طریق حوزه اندیشه و فرهنگ امکان پذیر است در ادامه قلمروهای مختلف جغرافیایی را در راستای الگوی نظم گفتمان اسلامی مورد نیاز خود در فضاهای مختلف جغرافیایی کنترل و بر آنها نظارت می کند. بنابراین در راستای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی که مقام معظم رهبری بیان نمودند به بررسی دلایل جهانی اندیشیدن قلمرو گستری جمهوری اسلامی ایران می پردازیم.

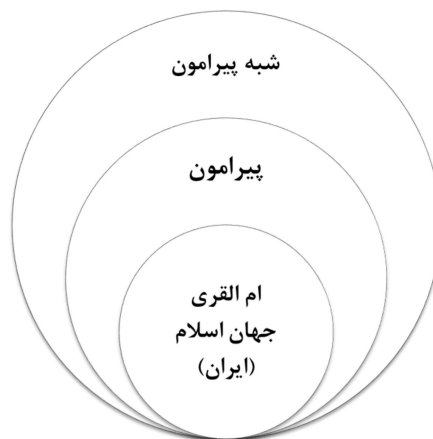

نقشه شماره ۱- موقعیت کشورهای اسلامی

براساس نظریه فقهی ام القری

نظریه ی ام القری برای نخستین بار توسط عبدالرحمن کواکبی در مورد شهر مکه که مرکز دینی جهان اسلام است به کار برده شد. وی بیان می کند اگر کشوری ام القرای جهان اسلام شناخته شود به گونه ای که ثبات و پایداری آن مساوی با پایداری اسلام و ضعف آن برابر با ضعف اسلام و کشورهای اسلامی باشد. دکترین ام القری از طرف محمدجواد لاریجانی دهه ی ۱۳۶۰ برای تبیین خط مشی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در راستای جمع بین منافع ملی و آرمان های مطرح شده پس از انقلاب اسلامی ایران مطرح گردیده است. براساس این نظریه ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی بدون تردید ام القرای جهان اسلام شده است زیرا ایران پس از انقلاب با تشکیل حکومت اسلامی دارای دو شأن رهبری مردم ایران و امت اسلامی گردید و همه ی مسلمانان وظیفه دارند ولایت و رهبری امام خمینی (ره) را به عنوان رهبر امت واحده ی اسلامی بپذیرند (لاریجانی، ۱۳۷۶: ۴۸). بر اساس این نظریه و تئوری همیشه باید برای حفظ ام القرا منطقه ای بنام پیرامون وجود

داشته باشد که نقش دفاعی را برای ام القری بازی کند تا مانع از تهدید و رسیدن دشمنان اسلام به مرکزیت ام القری شود. نگارنده معتقد است بعد از سپهری شدن ۴۰ سال از عمر انقلاب اسلامی سه لایه برای ام القری و حفظ آن از تهدیدات وجود دارد. که عبارتند از

نمودار شماره ۱- لایه های حفظ ام القری از تهدیدات دشمن

هسته مرکزی

منظور از کشور هسته مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان ام القری می باشد که در مرکز برخورد از جایگاهی قدرتمند است. این هسته مرکزی بخشی از قدرت خود را از گفتمان نرم تشکیل شده اعمال می کند به طوری که گفتمان مقابل که همان استعمار نو یا غرب به رهبری امریکا می باشد را به هراس انداخته است

دولتهای پیرامون

منظور از دولتهای پیرامون، دولتهای اسلامی می باشند که در اطراف ایران به عنوان کشور ام القرا قرار گرفته اند. هرچند این دولتها به ظاهر اسلامی اند اما به خاطر وابستگی به غرب با منطقه هسته بیشتر مراودات سیاسی اقتصادی دارند و در بسیاری از مواقع به دلیل فشارهای غرب نقش خنثی در حمایت از ایران ایفا می کنند.

شبه پیرامون

منظور از کشورهای شبه پیرامون، کشورهایی هستند که در انجا جنبش های مقاومت اسلامی با الهام از انقلاب اسلامی حضور بسیار قدرتمندی دارند و به طوری که دولتهایشان قادر به حذف آنها نمی باشد و در صورت تهدید ام القرا، آنها نیز دست به تهدید دشمن می زنند مانند حزب الله، انصارالله، و حشد الشعبی و.. امام خمینی در سخنان خود بیان می کند الان چشم های همه مردم دنیا به ایران دوخته شده و اگر شکستی پیش آید خیال نکنید که این شکست برای ایران است بلکه برای همه مستضعفان جهان می شود این گفته ها در واقع دوسویه ای میان سرنوشت ایران (جایگاه دولت-ملت مستقل) و

جهان اسلام برقرار می کند (قیرحی، ۱۳۸۲: ۲۶۵). با توجه به این که در حال حاضر جمهوری اسلامی ایران به عنوان ام القری جهان اسلام می باشد این موضوع در گام دوم انقلاب گسترش قلمرو جمهوری اسلامی ایران را ضروری می سازد.

قاعده فقهی اهتمام به امور مسلمین

اهتمام به امور مسلمانان» یعنی: تلاش و اقدام برای برآوردن نیازها و حل مشکلات مسلمانان. در آیات و روایات متعددی به دستگیری توانگران معنوی و مادی از ناتوانان سفارش می کند. این مسئله نه تنها در سخن، بلکه در عمل و رفتار پیامبر اسلام (ص) و ائمه اطهار (ع) تبلور داشت. کمک به رفع گرفتاری ها و مشکلات مسلمانان از اصول اولیه اسلام بوده و از وظایف اصلی و اولیه حکومت اسلامی است که پیامبر در حدیث معروف خود می فرمایند من اصبح و لم یهتم به امور المسلمین فلیس بمسلم. بر همین اساس جمهوری اسلامی ایران دفاع از ملت های مسلمان فلسطین، لبنان، سوریه، یمن، کشمیر، عراق و... را در اولویت سیاست خارجی خود قرار داده است.

قاعده فقهی دفاع از مظلوم و مقابله با ظالم

دفاع از مظلوم و مقابله با ظالم از جمله ویژگیهای انسانی الهی است که مورد تایید همه ملت های ازاده بوده و هست. جمهوری اسلامی ایران بر اساس معارف و آموزه های اسلامی و شیعی خود را موظف به دفاع از مظلومان و ستمدیدگان می داند. رهبر کبیر انقلاب در این خصوص می فرمایند ما از تمام نهضت های ازادیبخش در سراسر جهان که در راه خدا و حق و حقیقت و ازادی مبارزه می کنند پشتیبانی می کنیم ما مسلمانیم و از مظلوم دفاع می کنیم و بر ظالم می تازیم (صحیفه امام، جلد ۱۲: ۱۶۰). کمک به دیگران وقتی فراتر از مرزهای قومیتی و جغرافیایی باشد نشان از ایثار و از خود گذشتگی که برای مکم به مظلومان جان خود را در طبق اخلاص قرار داده اند. یکی از از نوآوریهای جمهوری اسلامی ایران که ریشه در ارزشهای دینی و انقلابی دارد و در گام دوم انقلاب بخش هایی از آن با توجه به مقتضیات زمان رونمایی گردید برای مقابله با تروریست های فرا مرزی رزمندگان بدن مرز یا نیروهای جهادی بود که به صورت داوطلبانه از کشورهای پاکستان، افغانستان، عراق، لبنان، عراق، ایران، فلسطین و... با سازماندهی جمهوری اسلامی ایران به مقابله با پیشروی فیزیکی پیاده نظام استعمار را سد کردند بلکه گفتمان تزویر که بر پایه آموزه های وهابی صهیونیستی بود را به حاشیه بردند. رایت خبرنگار امریکایی معتقد است ایران سمبل اسلام مبارز است و توانسته اسلام را برای اولین پیروزی خود در قرن اخیر برساند غالب مبارزان مومن و متعصب از ایران تقلید و پیروی می کنند. (رایت، ۱۳۷۲: ۱۷۷)

قاعده فقهی نفی سبیل

یک نظریه فقهی بر پایه ایه ۱۴۱ سوره نساء وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا است که برخی فقها هرگونه سلطه کافر بر مسلمان را نفی می کند. همچنین از رسول خدا نقل شده الاسلام یعلو ولا یعلی علیه و الکفار بمنزله الموتی لا یحجون ولا یرثون (شیخ صدوق، ۱۴۱۳: ۳۳۴). امام خمینی رهبر کبیر انقلاب هم بیان می کند تکلیف ما این است که با این ظلم ها مبارزه کنیم و نباید مسلمین سلطه کفار را قبول کنند (صحیفه نور، جلد ۱۶: ۳۶-۴۰). جمهوری اسلامی ایران برای قطع دست دشمنان از سر ملت های اسلامی تلاش می کند.

قلمرو خواهی در قانون اساسی

در مقدمه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در خصوص قلمرو گستری گفتمانی و محدود نبودن به قلمرو ملی آمده است قانون اساسی با توجه به محتوای اسلامی انقلاب که حرکتی برای پیروزی نهایی مستضعفین بر مستکبرین بود زمینه تداوم این انقلاب را در داخل و خارج فراهم می کند و در سطح بین الملل با دیگر جنبش های اسلامی و مردمی می کوشد تا راه تشکیل امت واحده جهانی را هموار سازد و استمرار مبارزه در نجات ملل محروم و تحت ستم در تمامی جهان قوام یابد. قانون اساسی جمهوری اسلامی اهدافی فراتر از اهداف ملی را دنبال می کند که نشان از ارزشی تاسیس جامعه اخلاقی - اسلامی در سراسر جهان دارد. (پور احمد و همکاران، ۱۳۸۵: ۱۵۷). قانون اساسی زمینه گسترش قلمرو خواهی و قلمرو گستری گفتمان انقلاب اسلامی را فراهم آورده است.

جدول شماره - اشاره قانون اساسی جمهوری اسلامی به بحث قلمرو خواهی و قلمرو گستری گفتمانی

ردیف	قانون اساسی	موضوع	قلمرو خواهی و قلمرو گستری گفتمانی
۱	مقدمه	قانون اساسی ایران به منزله انعکاس خواست قلبی امت اسلامی	منطقه ای (جهان اسلام)
۲	مقدمه	زمینه ساز تداوم انقلاب و فرا رفتن از مرزها	جهانی
۳	مقدمه	فراهم نمودن شرایط برای تشکیل امت واحد جهانی و نجات ملل محروم جهان	جهانی
۴	مقدمه	تحقق حکومت مستضعفین در جهان	جهانی
۵	مقدمه	رسالت مکتبی نیروهای مسلح در جهاد در راه خدا و گسترش حکومت دستورات الهی در جهان	جهانی
۶	اصل ۳	در سیاست خارجی تعهد به مسلمانان و حمایت از مستضعفان	منطقه ای و جهانی

ردیف	قانون اساسی	موضوع	قلمرو خواهی و قلمرو گستری گفتمانی
۷	اصل ۱۱	اتحاد و ائتلاف ملل اسلامی و کوشش در تحقق بخشی به وحدت جهان اسلام	منطقه ای (جهان اسلام)
۸	اصل ۱۵۱	ایجاد بنیه های لازم برای دفاع از کشور	جهانی
۹	اصل ۱۵۲	دفاع از حقوق همه مسلمانان به منزله پایه اساسی سیاست خارجی	منطقه ای (جهان اسلام)
۱۰	اصل ۱۵۴	ارمان نظام سیاسی ایران در دسترسی انسان به سعادت در کل جامعه بشری	جهانی

قلمرو خواهی در سند چشم انداز بیست ساله

در سند چشم انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران قلمرو خواهی و قلمرو گستری ایران را در منطقه این گونه بیان می کند با اتکال به قدرت لایزال الهی در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه ریزی شده و مدبرانه جمعی، ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فن اوری در سطح منطقه اسلامی و انقلابی در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین الملل (فصلنامه مطالعات سیاسی روز، ۸۳: ۵۹). تلاش برای رسیدن به جایگاه اول منطقه نه تنها یک نیاز است بلکه ارزش هم تلقی می شود این یعنی تولید قدرت مثبت و کمک به کشورهای دیگر و هم ممانعت از شکل گیری فرایندها و ساختارهای منفی بر علیه ایران و حتی کشورهای اسلامی منطقه. در سند چشم انداز به موضوع هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و تعامل سازنده و موثر در روابط بین الملل اشاره شده است.

اعتقاد به حکومت واحد جهانی

رویه ایدئولوژیک جهانی شدن یعنی جهانی شدن مشتمل بر مجموعه ای از باید ها و نبایدهای مرتبط با زندگی عملی جوامع انسانی است. یکی از ویژگی های بارز گفتمان انقلابی در جمهوری اسلامی ایران آرمانی بودن و جنبه فراملی آن است مقام معظم رهبری در خصوص جایگاه جمهوری اسلامی در بین ملت ها می فرمایند: نظام ما اسلامی است یعنی متعلق به اسلام است مورد توجه و قبول همه مسلمانان است مخصوص یک فرقه از مسلمانان نیست. در بسیاری از کشورهای اسلامی غیر عربی در شرق و غرب دنیای اسلام جوانان دلباخته ای نام امام بزرگوار ما و شیفته جمهوری اسلامی اند. استقامت ایران آنها را امید وار می کند (سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، کلام ولایت، ۱۳۸۶: ۴۸) اسلام در کشور ما به معنای اسلام فرا مذهب و هویت فرا مذهبی است (همان، ۱۳۸۶).

امام صادق (ع) می فرمایند: ((فانک اذا تاملت الالم بفکرک و میزته بعقلک وجدته

کالبیت المبنی المعد فیه جمیع ما یحتاج الیه عباده الانسان کالمملک ذلک البیت و المخلول جمیع مافیہ)) اگر در باره جهان تامل کنی و به عقل خود درصدد شناخت آن برایی آن را همچون خانه ای خواهی دید که ساخته و پرداخته شده و هرچه در آن هست مورد نیاز بندگان بوده در آن فراهم است. انسان همچون مالک این خانه شده که همه آنچه که در آن است به خواست خدا به اختیار وی قرار گرفته است (حکیمی و همکاران، ۱۳۸۶: ۶۲۵) در تعلیم اسلامی بیت و خانه تعبیر شده و انسان ها از هر رنگ و زبان و ملیت و طبقه ای مالک آن به حساب آمده است در واقع این تعبیر نگرش فرا منطقه ای و جهانی و آموزش اصل جهان وطنی و جهان گرایی با اهداف انسانی است.

حضرت آیت الله خامنه ای در خصوص ابزارها و شیوه های انتقال پیام انقلاب اسلامی به جهانیان تاکید می کنند انقلاب اسلامی و نظام اسلامی مفاهیم بکر و تازه ای در دنیا دارد مفاهیم دارد که اگر چه مشترکاتی با دنیا دارد اما اختصاصاتی دارد که این را شبیه خودش در مکاتب گوناگون و جریانهای فکری و نحله های فکری دنیا جدا می کند باید آن را در بیاوریم و پایش هم بایستیم و بیان کنیم (بیانات رهبری ۸۰/۱۱/۱۷)

ایشان در جای دیگری راز ماندگاری و تاثیر گذاری انقلاب ایران را در اسلام و ارزشهای دینی می داند که توانسته بر کشورهای دیگر تاثیر بگذارد انقلاب اسلامی با همه انقلاب های دیگر متفاوت است ... یک انقلاب همه جانبه است مثل خود اسلام. همانطوری که اسلام ابعاد معنوی و اخلاقی دارد ابعاد الهی دارد و ناظر به زندگی مردم است بعد اقتصادی، سیاسی، بعد اجتماعی در اسلام وجود دارد انقلاب اسلامی هم دارای ابعاد مختلف است ... و راز ماندگاری آن و روز به روز زنده تر شدن انقلاب در سطح منطقه و جهان همین ابعاد گوناگون آن است که با نیازهای بشر متوازن و همراه است (مقام معظم رهبری: ۸۷/۳/۱۴).

حضرت آیت الله خامنه ای در بیانیه گام دوم عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن را شاخه هایی از اصل عزت، حکمت و مصلحت در روابط بین الملل می دانند و در ادامه مطرح می کنند که صحنه ی جهانی، امروز شاهد پدیده هایی است که تحقق یافته یا در آستانه ی ظهورند: تحرک جدید نهضت بیداری اسلامی بر اساس الگوی مقاومت در برابر سلطه ی آمریکا و صهیونیسم؛ شکست سیاست های آمریکا در منطقه ی غرب آسیا و زمین گیر شدن همکاران خائن آنها در منطقه؛ گسترش حضور قدرتمندانه ی سیاسی جمهوری اسلامی در غرب آسیا و بازتاب وسیع آن در سراسر جهان سلطه. در اینجا جا دارد یادی بکنیم از سردار شهید حاج قاسم سلیمانی فرمانده میدانی جبهه های مقاومت با هدایت خود و با کمک جوانان در لبنان، فلسطین، عراق و سوریه، یمن و... در جنگ های نیابتی منطقه که پشت همه این جنگ ها و بحرانهای منطقه، قدرت های بزرگی مانند

آمریکا و برخی از کشورهای اروپا بی بودند با استفاده از اندیشه‌های ا تکبارستیزی، استقلال‌طلبی، مبارزه با ظلم و تبعیض بر گفته از انقلاب اسلامی با شکست مفتضحانه روبرو نموده و آنها را درمانده نمود. به طوری که محور مقاومت توطئه دشمنان برای تغییر جغرافیا و مرزهای کشورهای اسلامی منطقه را با شکست مواجه کرده است.

بنابراین مقام معظم رهبری حضرت ایت الله خامنه فونداسیون قلمرو گستری انقلاب اسلامی ایران را در جهان با نامه به جوانان اروپا و آمریکای شمالی، را گذاشتند. ایشان ضمن آنکه چهره ی رحیمانه ی اسلام را از موضع یک رهبر دینی که صلاحیت او توسط اکثریت مسلمانان و غیرمسلمانان به رسمیت شناخته شده است، به جوانان و وضوح نشان داد، که مسلمانان و جمهوری اسلامی هرگز در درستی راه و راهبرد خود، تردید ندارند کما اینکه هرگز مشروعیتی برای اقدامات، نیت و راهبردهای غرب قائل نیستند. این بهترین نوع گفت و گویی بود که هر مسلمان و هر ایرانی در صحنه ی گفت و گو، خود را محق و مقتدر می یابد و از آنجا که غرب، زبان قدرت را به خوبی می شناسد، خود را ناچار به کوتاه کردن دست تعرض می بیند و عقب نشینی می کند (<http://farsi.khamenei.ir>).

موانع قلمرو خواهی و قلمرو گستری ایران

بیداری اسلامی در جنوب و جنوب غرب آسیا، آفریقا و در پی ان رشد و گسترش اسلام در قاره اروپا و آمریکا باعث نگرانی و هراس بسیاری از سیاست مداران و نویسندگان غربی شده است بسیاری از سیاستمداران و دولتمردان غربی که دیدگاه های افراطی و اسلام ستیزانه دارند از اسلام سیاسی و گسترش ان در هراسند و اسلام را به عنوان دشمنی که دوران جدیدی را آغاز کرده و منافع غرب رابه خطر می اندازد می شناسند. حرکت های اسلامی در بسیاری از کشورهای اسلامی تاکنون جهشی به سمت رسیدن به حاکمیت بوده است و در بسیاری از کشورها با دولتهایشان درگیری دارند. حرکت های اعتراضی در عربستان، لیبی کویت بحرین یمن عراق لبنان مصر الجزایر و... به دلیل مخالفت با سیاست های موجود و نگاه محافظه کارانه آمریکا به منطقه در راستای منافع غرب نخواهد بود. (امرای، ۱۳۸۳: ۹۹).

اما به علل مختلف در بین خود جوامع اسلامی مانند وجود حکام مستبد و دست نشانده ، روشنفکران خودباخته ، تفرقه تحجر و.. عوامل خارجی مانند دخالت های آمریکا، انگلستان ، فرانسه و رژیم صهیونیستی باعث کندی حرکت گسترشی قلمرو گستری اسلامی شده است

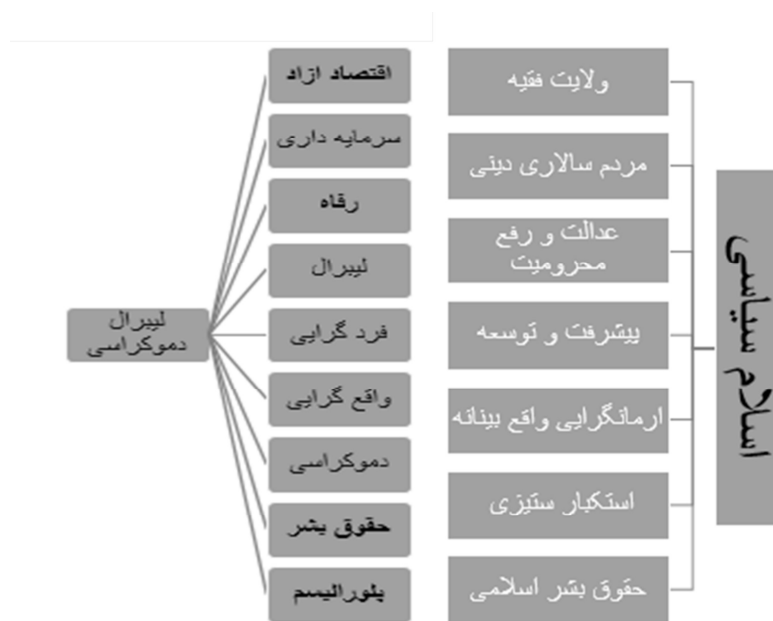
جدول شماره ۲- مهمترین موانع داخلی قلمرو گستری در جهان اسلام

مهمترین موارد داخلی	اقدامات	مهمترین موارد خارجی
تفسیر به رای اسلام	دور نمودن اسلام از مفاهیم اصیل شهادت طلبی ظلم ستیزی، اتحاد و تشکیل امت اسلامی	دخالت های امریکا انگلستان فرانسه و رژیم صهیونیستی در مسائل داخلی جهان اسلام با استفاده از سرویس های جاسوسی خود، سازمانهای بین المللی، حقوق بشر و تحریم های اقتصادی و سیاسی
رهبران مستبد و وابسته کشورهای اسلامی	حکام دست نشاندۀ با اجرای استراتژی های دیکته شده از هرگونه بیداری مسلمانان جلوگیری می کنند	
اختلافات مذهبی	اسلام دین واحدی است اما مذاهب و فرقه های دیگری تشکیل شده و اختلافات سطحی را به اختلافات اساسی تبدیل کرده به طوری که به چهره اسلام ضربه وارد نموده است	
تفکرات متحجرانه	باعث تفرقه و عامل بزرگ برای اغفال امت اسلامی است.	
روشنفکران خود باخته	با نشر افکار منحرف خود باعث خود باختگی جوامع اسلامی بوده و هستند	
روحانیون وابسته	روحانیون درباری و وابسته به بیگانگان، در نقش رهبران مذهبی با انحراف خود باعث انحراف جوامع بزرگ اسلامی شده و آهنگ بیداری اسلامی را کند نموده اند	

رشد هژمونی قلمرو خواهی و قلمرو گستری ایران در برابر غرب در منطقه

رابطه مستقیمی میان وزن و جایگاه قدرت گفتمانی جمهوری اسلامی ایران در مناطق مختلف جهان با نسبت های شیعیان، مسلمانان، هر منطقه جغرافیایی وجود دارد بالاترین میزان و اعمال قدرت گفتمانی یا نرم جمهوری اسلامی ایران به ترتیب در مناطق جغرافیایی جنوب غرب آسیا، آفریقا، آسیای مرکزی و قفقاز، جنوب آسیا، اروپا، امریکای شمالی و... می باشد. مقام معظم رهبری در سخنانی به مناسبت روز دانش آموز و تسخیر لانه جاسوسی در باره فرسوده شدن قدرت نرم امریکا بیان می دارد بسیاری از سیا سیون و... جامعه شناس های معتبر دنیا معتقدند قدرت نرم امریکا فرسوده شده است و در حال از بین رفتن است قدرت نرم این است که یک دولت بتواند خواسته... و عقیده خود را به طراف بقبولاند و آنها را اقناع کند. این قدرت در امریکا امروز رو به ضعف و فرسودگی کامل رفته است (بیانات رهبری ۱۳۹۷/۸/۱۲). از جمله مسائلی که بارها توسط رهبر انقلاب به آن اشاره شده مسئله شکست پی در پی امریکا در مناطق مختلف با انقلاب اسلامی است (بیانات رهبری ۱۳۹۷/۸/۱۲). در چند دهه اخیر برتری امریکا در غرب آسیا یکی از نقاط تقویت کننده هژمونی این کشور بوده است. اما جبهه مقاومت در

غرب آسیا که اوج آن در سوریه است این منطقه را تهدیدی برای قدرت هژمونیک امریکا کرده است. به طوری که اگر از سوریه برود باید شاهد نابودی رژیم صهیونیستی باشد. مرشایمر بهترین راه برای امریکا بیرون ماندن از جنوب غرب آسیا است. مردم آن منطقه خودشان باید سیاست شان را اداره کنند. (مرشایمر ۲۸/۱۰/۲۰۱۶).

نمودار شماره ۲- نشانه های گفتمان لیبرالیسم و اسلام سیاسی و رشد هژمونی اسلام سیاسی در برابر غرب

گفتمان قلمرو خواهی ایران	اهداف	گفتمان قلمرو خواهی غرب		دلایل هژمونی قلمرو گستری گفتمان انقلاب اسلامی ایران
		لیبرالیسم		
۱	ایدئولوژی اسلامی			
۲	رهبری مذهبی			
۳	ام القری	دارالکفر		
۴	عدالت محوری	سود بیشتر		
۵	ازادی طلبی	آزادی امیال		
۶	استقلال گرایی	سلطه طلبی		
۷	عدم خشونت	خشونت گرایی (حمله به کشورهای دیگر)		
۸	عدم سابقه استعمار	استعمار و استثمار		

	گفتمان قلمرو خواهی ایران		گفتمان قلمرو خواهی غرب		دلایل هزمونی قلمرو گستری گفتمان انقلاب اسلامی ایران
	ایدئولوژی اسلامی	اهداف	لیبرالیسم	اهداف	
۹	معنویت در سیاست	اهداف سلبی بیرون راندن امریکا از منطقه و کل سرزمین های اسلامی	تزویر و نیرنگ بازی در سیاست	۳- اهداف سلبی تهدید سبز، جلوگیری از نفوذ رقبا و ظهور قدرتهای جدید، مهار جمهوری اسلامی ایران، جلوگیری از دستیابی کشورهای اسلامی به سلاح های کشتار جمعی	۵- پیشرفت های علمی و غیر علمی ایران با توجه به تحریم بودن ایران باعث جلب توجه مردم دیگر کشورها شده ۶- بیداری اسلام ۷- حضور جوانان در گروههای مقاومت اسلامی در کشورهای منطقه ۸- شکست های امریکا و اسرائیل در منطقه از جبهه مقاومت ۹- ناکارآمدی و فرسودگی ارتش امریکا ۱۰- ناکامی در تشکیل ائتلاف برای پرونده های بین المللی ۱۰- پوشالی بودن مبارزه با تروریسم ۱۱- شکست استراتژی نظامی و حمله پیش دستانه
۱۰	مردم محوری		دولت محوری		
۱۱	جوانان و جوانان انقلابی	نیروی محرکه جوانان کشورهای اسلامی و..	گروههای تروریستی		

نتیجه گیری

قلمروسازی گفتمانی، فرایندی است که بر مبنای آن، افراد، گروه ها یا کشورهای مسلط برای کنترل و مدیریت فضای جغرافیایی در راستای نظم سیاسی و ژئوپلیتیکی مطلوب خود، گفتمان هایی را تولید می کنند که در آن، از اعمال قدرت صرف یا مستقیم برای کنترل فضا فراتر می روند جمهوری اسلامی ایران برای گسترش قلمرو گفتمانی خود در جغرافیای جهان اسلام باید تمام فعالیت هایش را که بر گفتمان واحد اسلام گرایی مبتنی بر اندیشه های سیاسی امام خمینی (ره) است، به تولید انگاره ها بپردازد و با سرمایه گذاری عظیم در حوزه اندیشه و تولید فکر، ابتدا از درون و در ادامه به صورت لایه های گسترده، به مناطق دیگر جغرافیایی نفوذ کند تا قلمروسازی گفتمانی مطلوب خود را از مرم محور به حکومت محور به قدرت برساند. هنر دست یافتن به این سطح و تسلط بر ذهن ها و قلب های مردم تنها از طریق حوزه اندیشه و فرهنگ امکان پذیر است در ادامه

قلمروهای مختلف جغرافیایی را در راستای الگوی نظم گفتمان اسلامی مورد نیاز خود در فضاهای مختلف نظارت نماید. ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی بدون تردید ام‌القرای جهان اسلام شده است زیرا با تشکیل حکومت اسلامی دارای دو شأن رهبری مردم ایران و امت اسلامی گردید و همه‌ی مسلمانان وظیفه دارند ولایت و رهبری امام خمینی (ره) را به عنوان رهبر امت واحده‌ی اسلامی بپذیرند. همچنین قلمرو گستره‌ی گفتمانی جمهوری اسلامی هم دلایل فقهی اسلامی دارد و هم راهبردهای آن در این دلایل به خوبی در شاخص‌هایی نظریه فقهی ام‌القری قاعده فقهی اهتمام به امور مسلمین قاعده فقهی دفاع از مظلوم و مقابله با ظالم، قاعده فقهی نفی سبیل، قلمرو خواهی گفتمانی در قانون اساسی، و در سند چشم‌انداز بیست ساله، اعتقاد به حکومت واحد جهانی در نزد رهبران ایران، باعث شده قلمرو خواهی و گفتمانی و قلمرو گستره‌ی انقلاب ایران مرزهای منطقه‌ای را هم پشت سر بگذارد. بیداری اسلامی در جنوب و جنوب غرب آسیا، آفریقا و در پی آن رشد و گسترش اسلام در قاره اروپا و آمریکا باعث نگرانی و هراس بسیاری از سیاست‌مداران و نویسندگان غربی شده است بسیاری از سیاستمداران و دولتمردان غربی که دیدگاه‌های افراطی و اسلام ستیزانه دارند از اسلام سیاسی و گسترش آن در هراسند و اسلام را به عنوان دشمنی که دوران جدیدی را آغاز کرده و منافع غرب را به خطر می‌اندازد می‌شناسند. حرکت‌های اسلامی در بسیاری از کشورهای اسلامی تاکنون جهشی به سمت رسیدن به حاکمیت دارد و در بسیاری از کشورها با دولتهایشان درگیری دارند اما به علل مختلف در بین خود جوامع اسلامی مانند وجود حکام مستبد و دست‌نشانده، روشنفکران خودباخته، تفرقه‌تجحر و.. عوامل خارجی مانند دخالت‌های آمریکا، انگلستان، فرانسه و رژیم صهیونیستی باعث کندی حرکت گسترشی قلمرو گستره‌ی اسلامی شده استدر چند دهه اخیر برتری آمریکا در غرب آسیا یکی از نقاط تقویت‌کننده هژمونی این کشور بوده است. اما جبهه مقاومت در غرب آسیا که اوج آن در سوریه است این منطقه را تهدیدی برای قدرت هژمونیک آمریکا کرده است. به طوری که اگر از سوریه برود باید شاهد نابودی رژیم صهیونیستی باشد. مرشایم بهترین راه برای آمریکا بیرون ماندن از جنوب غرب آسیا است. مردم آن منطقه خودشان باید سیاست‌شان را اداره کنند.

منابع

۱. امرایی، حمزه، ۱۳۸۳، *انقلاب اسلامی ایران و جنبش های اسلامی معاصر*، تهران مرکز اسناد انقلاب اسلامی
۲. اسپوزیتو، جان، ۱۳۷۸، *انقلاب ایران چشم انداز ده ساله*، ترجمه نورالله قیصری، نامه پژوهش ۱۲ و ۱۳ بهار و تابستان
۳. امام خمینی، روح الله *حیقه نور* جلد ۱۲
۴. رسول افزلی مرجان بدیعی ازندهی یاشار ذکی وحید کیانی، *عناصر و مولفه های قلمرو سازی گفتمانی در ژئوپلیتیک انتقادی*، پژوهش های جغرافیای انسانی، پاییز ۹۴ دوره ۴۷، شماره ۳
۵. حکیمی، محمد رضا، محمد حکیمی و علی حکیمی (۱۳۸۶) *الحیات*، ترجمه احمد ارام مجموعه ۶ جلدی قم انتشارات دلیل ما
۶. دهقانی فیروز آبادی جولان و رادفر ۱۳۸۹، *الگوی صدور انقلاب در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران*، تهران انتشارات امام صادق (ع).
۷. رایت رابین، ۱۳۷۲، *شیعیان مبارزان راه خدا*، ترجمه علی اندیشه نشر قومس تهران
۸. شیخ صدوق (محمد بن علی بن بابویه) (۱۴۱۳ ق) *من لایحضره الفقیه*، چهار جلدی قم دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم چاپ دوم
۹. فیرحی، داود (۱۳۸۲) *نظام یاسی و دولت در اسلام*، چاپ اول تهران سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی
۱۰. فلاحت پیشه حشمت ا... (۱۳۸۲) *جمهوری اسلامی ایران و شرایط متحول خاور میانه*، فصلنامه مطالعات سیاسی، سال دوم شماره هشتم
۱۱. لاریجانی، محمد جواد، ۱۳۶۹، *مقولاتی در استراتژی ملی*، تهران مرکز ترجمه و نشر
۱۲. مویر ریچارد *درآمدی نو بر جغرافیای سیاسی* ترجمه دره میر حیدر با همکاری سید یحیی صفوی تهران انتشارات سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح ۱۳۷۹